

ARHIVA VIRGIL BIROU (1903–1968) – SURSĂ DOCUMENTARĂ PENTRU ISTORIA CULTURII DIN BANAT ÎN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XX-LEA

Marius Cornea*, Liana Flutur**

Cuvinte-cheie: Timișoara, perioada interbelică, scriitorul Virgil Birou, artiști, fotografii, manuscrise literare
Keywords: Timișoara, interwar, writer Virgil Birou, artists, photographs, literary manuscripts

The Archive of the writer Virgil Birou (1903–1968) as documentary source of the cultural history of the region Banat in the first half of the 20th century (Abstract)

The current study deals with the archive of the writer Virgil Birou (1903–1968), who belonged to the group “the Caraș clover” together with the sculptor Romul Ladea (1901–1970) and the historian Ion Stoia-Udrea (1901–1977). After he completed the engineering studies in Timișoara, his interests were linked to literature, journalism and photography. A close friend of the writers and artists who frequented the *Spieluhr* restaurant in Timișoara, Virgil Birou succeeded to put together an important collection of paintings, graphic works and sculptures by the teachers and students of the Fine Arts School transferred from Cluj to Timișoara in 1933: Alexandru Popp, Romul Ladea, Catul Bogdan, Aurel Ciupe, Ion Vlasiu, Eugen Gâscă, Ștefan Gomboșiu and Tasso Marchini. After the death of the writer the art collection and the archive came under the ownership of the two children: Veturia Ioana (Turi) (1937–1997), an associated professor of ethnography and folklore at the Western University in Timișoara, and Ioan Horațiu (Ionuț) (1938–2012), engineer. The wife of the late Ioan Birou has donated the archive in 2018 to the National Museum of Banat with 2776 photos, post cards and manuscripts, newspapers, and literary magazines, which offer a glimpse into the world of the writer Virgil Birou and his perspective about the reality of the region Banat during the first half of the 20th century.

Donată Muzeului Național al Banatului de Maria Birou, văduva inginerului Ioan Birou, în anul 2018, arhiva *Virgil Birou* constituie o sursă documentară de importanță majoră pentru istoria culturii din Banat în prima jumătate a secolului al XX-lea. Cele 2776 de fotografii, cărți poștale și manuscrise literare, reviste și ziare ne dezvăluie realitatea Banatului din perspectiva scriitorului, colecționarului de artă și fotografului Virgil Birou (1903–1968) (vezi *Anexa*).

Din cercul celor apropiați de Școala de Arte Frumoase transferată de la Cluj la Timișoara în 1933 a făcut parte scriitorul Virgil Birou, care a studiat ingineria la Politehnica din Timișoara, dar a desfășurat o prodigioasă activitate în domeniul literaturii, reportajului și fotografiei. Președinte al Asociației Scriitorilor Români din Banat în perioada interbelică, Virgil Birou a rămas în conștiința publică ca membru al grupului „trifoiul cărașan”, alături de istoricul Ion Stoia-Udrea și

sculptorul Romul Ladea¹. Fondul *Virgil Birou* a fost inventariat în patrimoniul Muzeului Național al Banatului, Compartimentul de Arte Vizuale, *Colecția Arte Vizuale – Diverse*, în perioada august-octombrie 2018 de autorii acestui articol, întregul fond arhivistic fiind prelucrat de Ionuț Birou, fiul scriitorului.

Virgil Birou s-a născut în 11 mai 1903 în comuna Ticvaniul Mare (astăzi, în jud. Caraș-Severin), în familia învățătorului Iuliu Birou și a Mariei Birou. După studiile primare în comuna natală (1910–1914), apoi la Ujszentes (Dumbrăvița, jud. Timiș) pentru învățarea limbii maghiare între 1912–1913, Virgil Birou este înscris la liceele din Lugoj (1914–1916) și Oravița

* Muzeul Național al Banatului, Piața Huniade nr. 1, 300 002; corneamarius@hotmail.com

** Muzeul Național al Banatului, Piața Huniade nr. 1, 300 002; lianaflutur@gmail.com

¹ Cornea 2016, 123.

(1916–1920), în anul 1924 devenind student la Facultatea de Mine a Politehnicii din Timișoara. Între 1928–1929 tânărul Virgil a desfășurat un stagiu de practică la mina din Anina pentru documentarea necesară în vederea redactării lucrării de diplomă, în anul 1930 obținând diploma de inginer la Politehnica din Timișoara. În anul 1934 s-a căsătorit cu Maria (Măriuca) Opreanu, cu care a avut trei copii – Virginia, Veturia (Turi) și Ioan Horațiu (Ionuț). Între anii 1932–1938 a îndeplinit funcția de inginer la Serviciul Tehnic al Primăriei Municipiului Timișoara, ulterior activând ca inginer la Uzina Electrică din Timișoara până la pensionarea sa în anul 1965.

Alături de fotografiile care ilustrează preocupările sale pentru realitățile satelor și orașelor, oamenii și obiceiurile din Banat în prima jumătate a secolului al XX-lea, activitatea literară și publicistică a lui Virgil Birou este documentată prin manuscritele, extrasele de articole și studii din revistele *Vestul*, *Luceafărul*, *Revista Institutului Social Banat-Crișana*, *Societatea de mâine*, *Revista Fundațiilor Regale*, *Banatul literar*, *Tribuna*, *Gazeta literară*, *Iașul literar*, *Scrisul bănățean* și *Orizont*, aflate în arhiva donată Muzeului Național al Banatului.

Anul 1932 marchează debutul publicistic la revista *Vrerea* din Timișoara, condusă de Ion Stoia-Udrea, în anul 1936 devenind membru al Asociației Scriitorilor Români din Banat, în același an fotografiile sale fiind reproduse în *Ghidul Banatului* elaborat de Emil Grădinaru și Ion Stoia-Udrea. În anul 1940 Virgil Birou a publicat volumul de reportaje *Oameni și locuri din Căraș* (ediția I, Editura Astei Bănățene Timișoara), ediția a II-a fiind tipărită în anul 1943 la Editura Asociației Scriitorilor Români din Banat și a participat cu fotografii la a VI-a ediție a Expoziției Concurs de fotografii – Propagandă Turistică de la București, expoziție organizată în Sala Wilson.

În perioada 1–15 decembrie 1941 a organizat prima *Expoziție a cărții, artelor plastice și graficei românești din Banat* în Sala mare a clădirii Liceului Comercial, astăzi sediul Primăriei Municipiului Timișoara, fiind expuse icoane din secolul al XVIII-lea și picturi din veacul al XIX-lea aparținând lui Constantin Daniel, Nicolae Popescu și Ion Zaicu din patrimoniul Muzeului Bănățean, alături de lucrări ale profesorilor de la Școala de Arte Frumoase, o instituție cu un comitet consultativ alcătuit din intelectualii bănățeni ce au susținut înființarea acesteia în orașul de pe Bega: oamenii politici Sever Bocu și Coriolan Băran, avocatul Pompiliu Ciobanu, Ioachim Miloia, directorul Muzeului Bănățean, Sabin Evuțian, arhitecții

Victor Vlad și Corneliu Liuba. Din corpul profesoral al Școlii făceau parte pictorul Alexandru Popp, care deținea funcția de director, Romul Ladea la catedra de sculptură, Catul Bogdan la desen și pictură, Julius Podlipny la desen, Anastase Demian la arte decorative, Ioachim Miloia la istoria artelor, arhitectul Victor Vlad la geometrie și perspectivă, arhitectul Corneliu Liuba și ulterior Adrian Suciuc la noțiuni de arhitectură, dr. Leonte Muntean la anatomie și Atanase Popovici la pedagogie, Ștefan Gomboșiu fiind secretarul Școlii. Romul Ladea este director al Școlii în perioada 1936–1942, iar Ștefan Gomboșiu devine director adjunct. Școala de Arte Frumoase a fost instalată în câteva săli ale clădirii Auto-Clubului Banat-Crișana, aproape de malurile Begăi, în Parcul Justiției de azi, clădire care din anul 1950 a devenit sediul Uniunii Artiștilor Plastici – filiala Timișoara. Prieten al scriitorilor și artiștilor din Banat, Virgil Birou a alcătuit o importantă colecție de pictură, grafică și sculptură aparținând profesorilor și studenților de la Școala de Arte Frumoase – Alexandru Popp, Romul Ladea, Catul Bogdan, Aurel Ciupe, Ion Vlasiu, Eugen Gâscă și Tasso Marchini, colecționarul însuși fiind înscris la clasa de desen a profesorului Julius Podlipny în anii '30 și numărându-se printre cei care frecventau restaurantul *Spieluhr* din actuala stradă Emanuil Ungureanu și întâlnirile boemei evocate în volumul *Romul Ladea și lumea lui cuprinzătoare*². Informații despre colecția Virgil Birou sunt publicate în volumul coordonat de Dorian Grozdan și în lucrarea din anul 2006 a Ilenei Pintilie dedicată pedagogiei artistice la Timișoara în secolul al XX-lea³.

Virgil Birou a deținut funcția de președinte al Asociației Scriitorilor Români din Banat între anii 1941–1944, publicând volumul *Năzuințe și realizări. Etape din viața culturală bănățeană* în anul 1941. În calitate de președinte al Comisiei de Muncă din Timișoara în perioada 1941–1943, Virgil Birou a organizat prima *Expoziție a produselor meșteșugărești din Banat* în anul 1943 și a colaborat la organizarea „Săptămânii bănățene” la București. În anul 1944 a apărut *Poezia nouă bănățeană*, o antologie alcătuită, îngrijită și prefațată de Virgil Birou, cu poeziile lui Petru Sfetca, Petru Vintilă, Alexandru Jebeleanu și Pavel Bellu, în același an publicând volumul *Crucile de piatră de pe Valea Cărașului* ilustrat cu fotografiile sale. Virgil Birou a devenit membru al Societății Scriitorilor Români din București în anul 1945, activitatea

² Grozdan 1979, 324–341, în listele lucrărilor de desene, busturi și monumente ridicate, sculptură.

³ Pintilie 2006, 180.

sa în deceniul al cincilea fiind marcată de apariția nuvelei *Oglinda lui Moș Ion Stăvan*, cu desene de Catul Bogdan, în anul 1946 și romanul *Lume fără cer* la Editura Fundației Regele Mihai I în anul 1947, în care a prelucrat o temă folosită în nuvela *Gheorghe Rață face revoluție* apărută în *Revista Fundațiilor Regale* (nr. 1, ianuarie 1942), descriind secvențe din viața localității miniere Anina în preajma Primului război mondial. După a doua conflagrație mondială, interesul scriitorului pentru realitățile Banatului se va reflecta în publicarea culegerii de reportaje *Drumuri și popasuri bănățene* în anul 1962.

După dispariția omului de cultură Virgil Birou în 22 aprilie 1968 la Timișoara, lucrările de artă și arhiva au intrat în proprietatea fiicei acestuia, Veturia Ioana (Turi) (1937–1997), asistentă la Catedra de etnografie și folclor a Universității de Vest Timișoara, căsătorită cu inginerul Dumitru Manolescu, iar după decesul acesteia au fost preluate de inginerul Ioan Horațiu (Ionuț) (1938–2012), fiul scriitorului, care a întocmit un indice al tuturor fotografiilor cuprinse în albumele cu nr. 1–34.

De importanță majoră pentru ilustrarea evoluției artelor plastice în Banat este albumul nr. 1 cu peste 80 de instantanee realizate de inginerul pasionat de fotografie, secvențe din viața artistică din Timișoara interbelică cu sculptorii Romul Ladea, Ștefan Gomboșiu și Ion Vlasiu, alături de pictorii Alexandru Popp, Catul Bogdan, Eugen Gâscă și Tasso Marchini. Printre prietenii cei mai fideli ai scriitorului Virgil Birou se numărau Romul Ladea și Ion Stoia-Udrea, prietenia acestora fiind ilustrată prin scrisorile publicate de Aquilina Birăescu și Diana Zărie în anul 2003 cu ocazia centenarului nașterii scriitorului Virgil Birou⁴. Relațiile scriitorului cu lumea artistică și boema de la restaurantul *Spieluhr* sunt reflectate și în cele două albume cu peste 130 de desene, achiziționate de Muzeul Național al Banatului în cursul anului 2018.

Acte și manuscrise aparținând lui Iuliu Birou, tatăl lui Virgil Birou, documentează viața unui învățător și dirijor de cor din Ticvanu Mare, de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Piese de valoare excepțională sunt cele trei afișe originale în limbile română, maghiară, germană și sârbă pentru turneul lui Mihai Pascaly în Banat din anul 1868, pentru spectacolele de la Timișoara din 28 iulie: *Strengariulu din Parisu*, 30 iulie: *Sermanulu musicantu* și 31 iulie: *Mihaiulu Viteazulu dela Căluğăreni*, tipărite de Ernest Steger la Timișoara (fond *Virgil Birou*, nr. 45).

Filiala Timișoara a Academiei Române are în curs de pregătire editarea operei critice a lui Virgil Birou în mai multe volume, sub coordonarea doamnei Grațielă Benga, arhiva păstrată în patrimoniul Muzeului Național al Banatului constituind o sursă primară pentru documentarea activității scriitorului și publicistului Virgil Birou.

BIBLIOGRAFIE

- Birăescu-Zărie 2003
Aquilina Birăescu, Diana Zărie, *Restituiri. Centenarul nașterii scriitorului Virgil Birou (1903–2003). Scrisori către Virgil Birou*, Ed. Marineasa, Timișoara (2003)
- Cornea 2016
Marius Cornea, *Between the Visible and the Invisible: Art Collecting in the interwar City of Timișoara, Romania. Revue Roumaine d'Histoire de l'Art. Série Beaux-Arts, LIII* (2016), 111–127
- Grozdan 1979
Dorian Grozdan, *Romul Ladea și lumea lui cuprinzătoare*, Ed. Facla, Timișoara (1979)
- Pintilie 2006
Ileana Pintilie, *Timișoara între tradiție și modernitate. Pedagogia artistică în secolul al XX-lea*, Ed. Brumar, Timișoara (2006)

⁴ Birăescu-Zărie 2003.

ANEXĂ

Fondul *Virgil Birou* în patrimoniul Muzeului Național al Banatului, Compartimentul de Arte Vizuale, *Colecția Arte Vizuale – Diverse*.

1.	Indexul fotografiilor pentru albumele nr. 1–34, întocmit de Ionuț Birou (fiul scriitorului Virgil Birou) – caiet studentesc
2.	Album nr. 1 cu fotografii realizate de Virgil Birou, format mare (titlu: <i>Artiști din perioada interbelică</i> ; conținut: 84 fotografii)
3.	Album nr. 2 cu fotografii realizate de V. Birou, format mare (titlu: <i>Lumea satului</i> ; conținut: 39 fotografii)
4.	Album nr. 3 cu fotografii realizate de V. Birou, format mare (titlu: <i>Ticvaniul Mare</i> ; conținut: 43 fotografii)
5.	Album nr. 4 cu fotografii realizate de V. Birou, format mare (titlu: <i>Ocna de Fier – Carașova – Reșița</i> ; conținut: 41 fotografii)
6.	Album nr. 5 cu fotografii realizate de V. Birou, format mare (titlu: <i>Oravița</i> ; conținut: 39 fotografii)
7.	Album nr. 6 cu fotografii realizate de V. Birou, format mare (titlu: <i>Biniș – Greoni – Știnapari-Cărbunari</i> ; conținut: 40 fotografii)
8.	Album nr. 7 cu fotografii realizate de V. Birou, format mare (titlu: <i>Văliug – Gărâna – Semenici</i> ; conținut: 41 fotografii)
9.	Album nr. 8 cu fotografii realizate de V. Birou, format mare (titlu: <i>Cacova – Grădinari</i> ; conținut: 40 fotografii)
10.	Album nr. 9 cu fotografii realizate de V. Birou, format mare (titlu: <i>Anina – Steierdorf</i> ; conținut: 44 fotografii)
11.	Album nr. 10 cu fotografii realizate de V. Birou, format mare (titlu: <i>Primăvara – Ciclova – Valea Mureșului – Lugoj</i> ; conținut: 42 fotografii)
12.	Album nr. 11 cu fotografii realizate de V. Birou, format mare (titlu: <i>Poiana Mărului – Pe malul Dunării – Ada Kaleh</i> ; conținut: 54 fotografii)
13.	Album nr. 12 cu fotografii realizate de V. Birou, format mediu (titlu: <i>Valea Carașului – Cacova – Maria Birou – Timișoara</i> ; conținut: 87 fotografii)
14.	Album nr. 13 cu fotografii realizate de V. Birou, format mediu (titlu: <i>Valea Bărcășului</i> ; conținut: 31 fotografii)
15.	Album nr. 14 cu fotografii realizate de V. Birou, format mediu (titlu: <i>Peșteri</i> ; conținut: 99 fotografii)
16.	Album nr. 15 cu fotografii realizate de V. Birou, format mediu (titlu: <i>Peisaje și peșteri</i> ; conținut: 34 fotografii)
17.	Album nr. 16 cu fotografii realizate de V. Birou, format mediu (titlu: <i>Expoziție retrospectivă a cărții, artelor plastice și a graficii românești din Banat, 1–15 decembrie 1941 Timișoara</i> ; conținut: 54 fotografii)
18.	Album nr. 17 cu fotografii realizate de V. Birou, format mediu (titlu: <i>Biserici</i> ; conținut: 53 fotografii)
19.	Album nr. 18 cu fotografii realizate de V. Birou, format mediu (titlu: <i>1943. Prima expoziție a produselor meșteșugărești din Banat organizată de Camera de Muncă din Timișoara sub președenția ing. Virgil Birou</i> ; conținut: 25 fotografii)
20.	Album nr. 19 cu fotografii realizate de V. Birou, format mediu (titlu: <i>Diverse: Reșița – București</i> ; conținut: 42 fotografii)
21.	Album nr. 20 cu fotografii realizate de V. Birou, format mediu (titlu: <i>Ticvani – Cacova</i> ; conținut: 57 fotografii)
22.	Album nr. 21 cu fotografii realizate de V. Birou, format mic (titlu: <i>Peisaje</i> ; conținut: 40 fotografii)
23.	Album nr. 22 cu fotografii realizate de V. Birou, format mic (titlu: <i>Țința 1928</i> ; conținut: 23 fotografii)
24.	Album nr. 23 cu fotografii realizate de V. Birou, format mic (titlu: <i>Baba Lena care știa 99 de descântece – Timișoara</i> ; conținut: 42 fotografii)
25.	Album nr. 24 cu fotografii realizate de V. Birou, format mic (titlu: <i>Fotografii de familie</i> ; conținut: 42 fotografii)
26.	Album nr. 25 cu fotografii realizate de V. Birou, format mic (titlu: <i>Fotografii de familie</i> ; conținut: 31 fotografii)
27.	Album nr. 26 cu fotografii realizate de V. Birou, format mic (titlu: <i>Familiare</i> ; conținut: 29 fotografii)

28.	Album nr. 27 cu fotografii realizate de V. Birou, format mic (titlu: <i>Fotografii de familie</i> ; conținut: 31 fotografii)
29.	Album nr. 28 cu fotografii realizate de V. Birou, format mic (titlu: <i>Ticvaniiu 1932 – Timișoara</i> ; conținut: 37 fotografii)
30.	Album nr. 29 cu fotografii realizate de V. Birou, format mic (titlu: <i>Familiare</i> ; conținut: 30 fotografii)
31.	Album nr. 30 cu fotografii realizate de V. Birou, format mic (titlu: <i>Familiare</i> ; conținut: 50 fotografii)
32.	Album nr. 31 cu fotografii realizate de V. Birou, format mediu (titlu: <i>Fotografii de familie</i> ; conținut: 75 fotografii)
33.	Album nr. 32 cu fotografii realizate de V. Birou, format mediu (titlu: <i>Fotografii de familie</i> ; conținut: 139 fotografii)
34.	Album nr. 33 cu fotografii realizate de V. Birou, format mediu (titlu: <i>Familia</i> ; conținut: 69 fotografii)
35.	Album nr. 34 cu fotografii realizate de V. Birou, format mediu (titlu: <i>Maria Birou, soția lui Virgil Birou</i> ; conținut: 32 fotografii)
36.	Negative pe sticlă (36 buc.), clișee pe sticlă (372 buc.), fotografii (7 buc.), 6 plăci de sticlă și o telegramă în cutiuțe numerotate 1–29
37.	Manuscrisele lui Virgil Birou: dosar 1: <i>Manuscrise înainte de 1944</i> ; dosar 2: <i>Peștera Soroviște și bastonul de comandant, Monografia Uzinei Electrice din Timișoara</i> , tipăritură, 1935 + 3 fotografii; Mapă cu 8 hărți, tipărituri; Certificat de căsătorie Virgil Birou și Maria Oprean, 1934; 1 fotografie cu un miner; o fotografie <i>Cascada Beușnița</i> , o fotografie <i>Colț de sat</i> ; dosar cu 19 fotografii; cutia nr. 20
38.	Nicolae Brana, <i>Chipuri din sat</i> , 15 xilografuri cu un cuvânt înainte de Ion Vlasiu, ed. Gorjan
39.	Mapă linogravuri Nicolae Brana, <i>Hotarul de la răsărit</i> , cu un cuvânt înainte de Grigore Popa, Ed. Țara, 1942 – 24 gravuri în linoleum
40.	George Călinescu, <i>Istoria literaturii române</i> , 1941, carte cu semnătura lui Virgil Birou
41.	Cutiute și plicuri cu negative Ionuț Birou (82 buc.) și caietul cu indexul negativelor și filmelor – cutia nr. 26
42.	Virgil Birou, Ionuț Birou și Maria Birou (născută Opreanu) – acte personale – 13 dosare, cutia nr. 1
43.	Virgil Birou: scrieri manuscrise – 13 dosare, cutia nr. 2 Dosar 1: <i>Lume fără cer</i> , ciorne dactilografiate cu corecturi; dosar 2: <i>Aspecte de cult și școlare de la începutul exploatării austriece în localitățile miniere cărășene</i> ; dosar 3: <i>Produse de olărit de la Lipova / Campioni mondiali de longevitate peste veacuri / Campioni mondiali de longevitate peste veacuri</i> (exemplarul 2) / Inedit. <i>Bănatul de V. Birou</i> / Inedit. <i>Bănatul de V. Birou</i> (exemplarul 2) / Inedit. <i>Patru ani și jumătate, un mănunchiu de lauri și un mormânt</i> / Inedit. <i>Patru ani și jumătate, un mănunchiu de lauri și un mormânt</i> (exemplarul 2) / Inedit. <i>Gânduri fugare la împlinirea unui sfert de veac de literatură bănățeană</i> (I) / Inedit. <i>Gânduri fugare la împlinirea unui sfert de veac de literatură bănățeană</i> (I) (exemplarul 2) / <i>Istoria comunei Steierdorf Anina</i> , redactată de notarul comunal Constantin de Schidle în anul 1873 / Traducere. <i>Istoria localității Steierdorf / Ortsgeschichte von Mont. Steierdorf</i> / plic "Important" – Manuscrise Tata – epigrame, sărbătorirea la 40 de ani din mai 1943; dosar 4: <i>Medicina populară la 1824</i> – două exemplare dactilografiate și un plic cu manuscris; dosar 5: <i>Orașul primelor becuri electrice</i> – două exemplare dactilografiate / <i>De ce s-a înființat prima uzină electrică de proporții, din monarhie, tocmai la Timișoara</i> ; dosar 6: <i>Suflet moldovenesc</i> , 3 exemplare dactilografiate și o cioră scrisă de mână; dosar 7: <i>Căutări, căutari, căutari (impresii și note pe marginea unei expoziții, Timișoara aug. 1964)</i> ; dosar 8: <i>Pictorul Eugen Dublea</i> (un exemplar dactilografiat și un exemplar cioră scrisă de mână) / <i>Plastica. Revistă generală de artă</i> (un exemplar manuscris); dosar 9: <i>Turneul lui Mihail Pascali în Banat și comemorarea lui Mihai Eminescu din iunie 1964</i> ; dosar 10: <i>Generalul Ion A. Drăgălina, eroul de la Cerna și de la Jiu</i> (un exemplar dactilografiat și o cioră scrisă de mână); dosar 11: <i>Crucile de piatră de pe Valea Cărașului</i> (2 exemplare dactilografiate și o cioră); dosar 12: <i>Tata Oancea la 85 ani</i> (2 exemplare dactilografiate) / <i>Tata Oancea un director de revistă și poet dintre cele două războaie mondiale</i> (exemplar dactilografiat) / <i>Acasă la Tata Oancea</i> . Scenariu radiofonic cu Ion Dumitru (1 exemplar dactilografiat) / <i>Tata Oancea la 80 de ani</i> , mai 1961, ciorne de mână; dosar 13: <i>Ion Popovici Bănățeanu</i> . O variantă incompletă / <i>Confesiunile Ion Popovici Bănățeanu</i> / <i>Confesiunile Ion Popovici Bănățeanu</i> (varianta 2) / <i>Preocupările folclorice ale lui I. Popovici Bănățeanu</i> , de Partenie Murariu / <i>Confesiunile Ion Popovici Bănățeanu</i> / <i>Câteva amănunte din timpul de studenție a lui Ion Popovici Bănățeanu</i> / <i>Poezia lui Ion Popovici Bănățeanu</i> .

44.	Virgil Birou – 35 dosare cu manuscrise: dosar 1: <i>Revoluția de la 1848 în regiunea montanistică din Caraș</i> ; dosar 2: <i>Răzbunarea lui Stolojan și manuscris Dunăre, Dunăre, drum fără pulbere</i> , extras din revista <i>Familia</i> , nr. 27, an XI, 6/18 iulie 1875, documentații fondul literar; dosar 3: <i>Trei săptămâni sub teroarea bombelor germane</i> – extrase din ziarul <i>Vestul</i> nr. 3122 (6 oct.1944) – nr. 3131 (16 oct. 1944); dosar 4: 6 manuscrise publicate în <i>Drapelul Roșu</i> în perioada 1966–1967; dosar 5: Conferința lui V. Birou, <i>Partidul Național Liberal Caraș</i> ; dosar 6: 4 fotografii și 4 negative – trupa Pascaly în Banat; dosar 7: <i>Istoricul corului vocal al Plugarilor de la Chizătău</i> ; dosar 8: <i>Campionat mondial de longevitate peste veacuri</i> ; dosar 9: <i>Un caz ca toate celelalte</i> ; dosar 10: <i>În două ore cu avionul până la Cluj</i> ; dosar 11: <i>La Stînăpări au înflorit stâlpii electrici</i> ; dosar 12: <i>O literatură care se dezvoltă cu elan. Leonard Gavriliiu și literatura bănățeană</i> ; dosar 13: <i>Peșteri: Cuptoare, Stîrnicului și Sodolului</i> ; dosar 14: V. Birou, <i>Cântecele se întorc la izvor</i> , 1967; dosar 15: <i>Poezia nouă bănățeană</i> ; dosar 16: <i>Filarmonica de Stat Banatul la 10 ani de existență – Repertoriul Filarmonicii Banatul de la 1 noiembrie 1947 la 1 noiembrie 1957 – un deceniu de activitate</i> ; dosar 17: <i>La Zorlențul Mare</i> ; dosar 18: <i>O poveste din începuturi</i> , din volumul <i>Povestiri din istoria peșterilor</i> ; dosar 19: <i>Dragul meu Hephaistos</i> ; dosar 20: Recenzii la piesa <i>Cocoșelul neascultător de Ion Lucian / Petrecerea mortului / Suflet de copil – schiță</i> ; dosar 21: <i>Din trecutul de 100 ani a corului de la Chizătău</i> ; dosar 22: <i>Cuvânt de despărțire</i> ; dosar 23: <i>De două ori a plîns Tușa Lela. Lacrimile Tușei Lela</i> ; dosar 24: <i>Rectificăm, pionier a fost! (pentru Constantin Miu-Lerca)</i> ; dosar 25: <i>Voichița</i> din culegerea <i>Balade populare</i> de Gh. Cătană; dosar 26: <i>Novăceștii</i> ; dosar 27: <i>Gravurile lui Iulian Olariu</i> ; dosar 28: <i>Produse de olărit de la Lipova</i> ; dosar 29: <i>Dorul copile 15 ani</i> ; dosar 30: <i>Cît îi lumea și pămîntul</i> ; dosar 31: <i>Fața cea nouă a Banatului (II. Drumuri și popasuri bănățene)</i> – 14 articole; dosar 32: <i>Peșteri din jurul Reșiței – Carașovei – Peștera Comarnic și Peștera Popovăț</i> ; dosar 33: <i>Veturia Manolescu. Primii academicieni ai Banatului</i> ; dosar 34: <i>In memoriam Ferdinand Gallas</i> ; dosar 35: <i>Cine a fost Francesco Grisellini</i> – cutia nr. 3
45.	Trei afișe originale în limbile română, maghiară, germană și sârbă pentru turneul lui Mihai Pascaly în Banat din anul 1868, Timișoara (28 iulie <i>Strengariulu din Parisu</i> , 30 iulie <i>Sermanulu musicantu</i> și 31 iulie <i>Mihaiulu Viteazulu dela Căluğăreni</i>), tipărite la Ernest Steger în Timișoara Manuscrisul dactilografiat <i>Turneul lui Mihail Pascali în Banat în anul 1868</i> de Virgil Birou (33 pagini)
46.	Articole publicate în ziarul <i>Vestul</i> perioada 9 martie 1934 – 21 ianuarie 1945 și cu opis întocmit de Ionuț Birou pentru ziarul <i>Vestul</i> – 7 dosare, cutia nr. 4
47.	Iuliu Birou, Horațiu Birou: manuscrise, acte bancare, Registrul de intrări și ieșiri al Reuniunii Române de Cântări "Armonia" din Ticvanu Mare (anii 1882–1928) – 6 dosare, cutia nr. 5
48.	Manuscrise – dosar 1: <i>Cerere și Curriculum Vitae: Nicolae Cornean din 8.XI.1941</i> ; dosar 2: <i>Asociația Scriitorilor Români din Banat</i> ; dosar 3: <i>Mihai Alexandru</i> ; dosar 4: documente ale <i>Asociației Scriitorilor Români din Banat</i> ; dosar 5: <i>Expoziția Retrospectivă din decembrie 1941</i> ; dosar 6: <i>Dare de seamă despre activitatea comitetului A.S.R.B. în intervalul 1941–1945</i> ; dosar 6: <i>A.S.R.B.</i> , cutia nr. 6
49.	Virgil Birou: scrieri, manuscrise – 12 dosare – dosar 1: <i>Istoricul iluminatului</i> ; dosar 2: <i>Lumină și putere. Pagini din istoria civilizației omenești</i> , vol. I (<i>Din istoria mijloacelor de iluminat</i>); dosar 3: <i>Manifestări de artă azi, ale muncitorilor din Anina</i> ; dosar 4: Gh. Cotoșman, <i>Florariul preotului Paul Lăzărescu, paroh în Lipova, tipărit în Buda</i> , 1831; dosar 5: <i>Uzina electrică din Timișoara. 75 de ani în slujba poporului</i> ; dosar 6: <i>Lumină și putere. Pagini din istoria civilizației omenești</i> , vol. I (<i>Din istoria mijloacelor de iluminat</i>); dosar 7: <i>Revoluția de la 1848 în Caraș</i> (original), ediție îngrijită și prefațată de prof. C-tin Juan Petroi; dosar 8: <i>Revoluția de la 1848 în Caraș</i> (original), ediție îngrijită și prefațată de prof. C-tin Juan Petroi, exemplarul 2; dosar 9: <i>Istoria iluminatului în Timișoara</i> , vol. II; dosar 10: <i>Avalanșa</i> ; dosar 11: <i>Peșteri</i> ; dosar 12: <i>Trei săptămâni sub teroarea bombelor germane. Reportaj din luptele de pe Valea Carașului</i> , extrase din ziarul <i>Vestul</i> (oct. 1944) / extras ziarul <i>Vestul</i> : 14 martie 1943 și 17 martie 1943, cutia nr. 7
50.	Acte, legitimații: V. Birou, Alexandru Oprean, Maria Birou
51.	Carnețel standarde, autor J. Simani: <i>Calculatoriu practic</i> , Viena, f.a.
52.	Scrisori Virgil Birou plic nr. 1 (trei scrisori: <i>Tata de la Dumbrăvița, Horațiu Birou, Mama lui Romul Ladea</i>)
53.	Clișeu – <i>Trifoiul cărășan</i> – plic nr. 2
54.	Scrisoare către Virgil Birou din Banloc, 21 iunie 1958, despre două portrete realizate de Constantin Daniel – plic nr. 3

55.	Pistol de jucărie din lemn (lungime = 32 cm)
56.	Ștampile Asociația Scriitorilor Români din Banat
57.	Pictură <i>Portretul Veturiei Birou</i> , autor: Carol Bodecan, ulei pe carton, 32,5 x 28 cm
58.	Fotografie de format mare – <i>Corul din Ticvanii Mare, 1882</i> (dimensiunile cartonului 33 x 40,5 cm)
59.	Fotografii după documente de epocă, Dosar A conținând fotografii cu biserici și mineri (22 buc.), o fotografie a lui V. Birou, atelier fotograf Stoicescu, Dosar Statistici, manuscrise, Mapă <i>Uzina Electrică Timișoara și Istoria Tramvaielor</i> , 21 planșe și plic cu 4 fotografii; plic cu 14 fotografii, o hartă geologică de la Dognecea, o partitură muzicală Alexandru Berdescu, <i>Istoria Tramvaielor în imagini</i> (45 fotografii); plic nr. 7: fotografii vechi și tiraj contemporan după lucrările sculptorului Romul Ladea (22 fotografii și o tipăritură); Plic cu timbre din Iran; cutia nr. 24
60.	Fotografii, tiraj contemporan (9 fotografii), plic nr. 4
61.	Fotografii de familie și fotografii, tiraj contemporan (61 fotografii), plic nr. 5
62.	Diverse – artiști, fotografii, tiraj contemporan (14 foto), plic nr. 6
63.	Înregistrare sonoră, casetă cu Virgil Birou, din 5 mai 1965. Emisiune literară cu participarea scriitorului V. Birou
64.	Ulcior dedicat lui V. Birou și alte 4 vase din ceramică, 1943
65.	Șpalturi ale romanului <i>Lume fără cer</i> , autor: Virgil Birou
66.	Negative foto, cutia nr. 8
67.	V. Birou – 6 cataloage <i>Expoziția retrospectivă a cărții, artelor plastice și a graficei românești din Banat, 1–15 decembrie 1941</i> ; Mapă cu diferite ziare, începutul secolului XX; Mapă manuscrise Iuliu Birou, cutia nr. 9
68.	V. Birou și Mihai Alexandru – 45 publicații/extrase, cutia nr. 10
69.	V. Birou – 15 publicații și extrase din reviste, cutia nr. 11
70.	V. Birou – 38 reviste (<i>Scrisul Bănățean, Orizont</i>), cutia nr. 12
71.	V. Birou – 37 reviste și extrase (<i>Scrisul bănățean, Poezia nouă, Vrearea, Mitropolia Banatului 1965</i>), cutia nr. 13
72.	Documentații foto, expoziții, evenimente – plicul 1: fotografii pentru volumul <i>Crucile de piatră de pe valea Carașului</i> ; plicul 2: <i>Expoziția cărții, artelor plastice și graficei românești din Banat, 1941</i> ; plicul 3: <i>Săptămâna bănățeană</i> , 1943, București; plicul 4: <i>Istoria mijloacelor de iluminat din Timișoara</i> ; plicul 5: <i>Istoria mineritului</i> ; plicul 6: <i>Rușchița-Poiana Mărului</i> ; plicul 7: <i>Peisaje cu case și oameni</i> ; plicul 8: <i>Peisaje de vară și iarnă</i> ; plicul 9: <i>Tata Oancea</i> ; plicul 10: <i>Comemorarea lui Paul Iorgovici</i> ; plicul 11: <i>Scriitori țărani</i> ; plicul 12: <i>Cruci</i> . Clișee, plicul 13: <i>Ion Popovici Bănățeanu</i> – fotografii și negative; plicul 14: <i>Expoziția cărții, artelor plastice și graficei românești din Banat, 1941</i> , plicul 15: <i>Peisaje – Râu</i> ; plicul 16: <i>Călugărița și flori</i> ; plicul 17: <i>clădiri din Timișoara și peisaje din Poiana Mărului și Ticvani</i> ; plicul 18: <i>fotografii cu rășnițe de piatră</i> ; plicul 19: <i>Crucile de pe valea Carașului</i> ; plicul 20: <i>Pascu, Buteanu, Birou</i> ; plicul 21: <i>Buziaș, inginer Ghiorghiu</i> ; plicul 22: <i>Iași. Cotnari, 1961</i> , plicul 23: <i>Diverse</i> ; plicul 24: <i>Peșteri</i> ; plicul 25: <i>Oravița</i> ; plicul 26: <i>Lenauheim și Jimbolia</i> ; plicul 27: diverse foto; plicul 28: clișee; plicul 29: <i>Băile Herculane, 1961</i> , negative; plicul 30: <i>Peisaje urbane industriale. Minerit</i> ; plicul 31: <i>Nunta oilor, Bolvașnița, octombrie 1961</i> ; plicul 32: <i>Damian Ureche, Mișu M., Sfetcă și Stancu</i> ; plicul 33: <i>Constanța</i> , plicul 34: <i>Catul Bogdan, Eugen Gâscă, Ioachim Miloia</i> – negative; plicul 35: o vază ”urs” de la Muzeul din Lugoj, plicul 36: <i>Linogravură – negativ</i> : Kos. A (autor), cutia nr. 14
73.	Diapozitive făcute de Virgil Birou cu copii în excursii, mănăstiri și Timișoara: 23 de cutii și plicuri cu diapozitive, cutia nr. 15
74.	Reviste contemporane (<i>Eminescu</i> – 3 buc., <i>Helion</i> – 1 buc., <i>Paralela 45</i> – 3 buc., <i>Vestea</i> – 1 buc., <i>Arcadia</i> – 3 buc., <i>Anotimpuri literare</i> – 1 buc., <i>Jurnal de Anina</i> – 2 buc., <i>Orizont</i> – 1 buc., <i>Eminescu</i> – 1 buc., cutia nr. 16
75.	Filme, clișee pe sticlă, fotografii și filme DIA: Virgil Birou – 64 plicuri, cutia nr. 17

76.	Manuscrite Virgil Birou – dosar 1: <i>Încercări în frumoasa așezare a cuvintelor, Timișoara 700. Prima atestare documentară a orașului</i> , Gh. Augustin Petculescu, <i>Monografie</i> ; dosar 2: <i>Istoria iluminatului în Timișoara</i> ; dosar 3: <i>Istoria iluminatului în Timișoara</i> ; dosar 4: <i>Istoria iluminatului în Timișoara</i> ; dosar 5: Virgil Birou, <i>Începuturile și dezvoltarea iluminatului public la Timișoara</i> ; dosar 6: Ion Rus Alin, <i>Valurile zise romane de pe teritoriul Banatului</i> ; dosar 7: <i>Transformarea numărului de faze</i> ; dosar 8: <i>Întreprinderile electromecanice municipale R.P.C. Timișoara. Instrucțiuni</i> , de ing. V. Birou; dosar 9: <i>Automobilul</i> ; dosar 10: <i>Alte centre siderurgice în Banat</i> ; dosar 11: <i>Situația energetică în Banat</i> ; dosar 12: <i>Diagrame, schițe, prospecțiuni miniere de la Dognecea</i> ; dosar 13: <i>Buletinul Municipiului Timișoara</i> , an XV, nr. 1, 15 ianuarie 1938, an XIV, nr. 22, an XV nr. 6 (3 buc.); dosar 14: Vasile Vărădean, <i>Memoriu</i> , 1948; dosar 15: <i>Iluminatul cu gaz la Timișoara</i> ; dosar 16: <i>Uzina hidro-electrică Timișoara</i> ; dosar 17: <i>Proiect pentru prelungirea transportului în comun între Timișoara și Freidorf</i> , mai 1949; dosar 18: <i>Proiect și antemăsurătoare pentru repararea canalului Bega</i> , cutia nr. 18
77.	Reviste și manuscrite Virgil Birou (4 reviste: <i>Revista Institutului Social Banat-Crișana</i> ; Ion Stoia Udrea, <i>Studii și documente bănățene</i> , 1943; dosar 1: <i>Memoriu V. Birou</i> , 19 decembrie 1955 și șpalturi pentru romanul <i>Lume fără cer</i> ; dosar 2: <i>Lumină și putere</i> , vol. I, <i>Din istoria mijloacelor de iluminat</i> ; dosar 3: <i>Buziaș și Topleț</i> ; dosar 4: <i>Mineritul</i> ; dosar 5: <i>Înainte de 1944. Automobile</i> ; dosar 6: <i>O viață deșartă</i> ; dosar 7: <i>Drumuri și popasuri bănățene</i> ; dosar 8: <i>Cercetări de recunoaștere a unor baraje miniere străvechi</i> ; dosar 9: <i>Istoria mineritului</i> , cutia nr. 19
78.	Cărți poștale și fotografii – 979 buc.; scrisori și telegrame destinate lui V. Birou – 46 buc., cutia nr. 21
79.	305 cărți poștale, 241 fotografii, 1 plic cu negative <i>Băile Herculane, octombrie 1961</i> , 2 cărți de vizită – antebelice, cutia nr. 22
80.	Manuscrite Virgil Birou – dosar 1: <i>Călătoria lui Ignatz von Born prin Banat</i> ; dosar 2: <i>Pictorițele țărănci de la Uzdin</i> ; dosar 3: <i>Iluminatul din Timișoara</i> ; dosar 4: <i>Contribuții (aspecte) din istoria mineritului cărășan / Descriere – Reșița / Contribuțiuni la istoria mineritului în Munții Metalici cărășeni de la eliberarea de sub dominația turcească până la mijlocul secolului XIX / Descriptio Regiae Parochiae Montane Oravicensis per Michael Fischl</i> ; dosar 5: <i>Lumină și putere</i> , vol. I, <i>Din istoria mijloacelor de iluminat</i> ; dosar 6: <i>Istoria minelor din Ardeal și alte părți ale lumii / Minele de la Ghelar / Hunedoara / Minele de la Baia Sprie / Dealu Crucii (Baia Mare) / Valea Jiului / Trascău / Date importante din istoria mineritului maghiar</i> ; dosar 7: cărți în limba germană despre zona minieră Anina – Steierdorf / <i>Locomotiva Steierdorf; Geopolitica și istoria. Revista română pentru sud-estul european</i> , caietul II, ianuarie-februarie 1942, Societatea Română de Statistică București / Gustav Faller, <i>Der Schemnitzer Metall-Bergbau</i> , 1865 / Horvath Cezar és Marosi Arnold, <i>Ásványtan</i> (în traducere: <i>Curs de mineralogie</i>), Budapesta, 1912 / extras din: <i>Földtani Közlöny</i> , XV, Budapesta, 1885, 11–12 (în traducere: <i>Contribuții geologice</i>) / revista <i>Földtani Közlöny</i> , XXXVI, Budapesta, 1906, fasc. 6–9 / <i>Allgemeine Vorschriften für die Öffentlichen Cassen und Amter, dann Rechnung und Controls Behörden in Beziehung auf das Münz-Gesetz</i> , Wien, 1858 / extras în limba maghiară despre Revoluția de la 1848 cu litografii – portretele lui Avram Iancu, Petru Dobra Balint S. și 7 portrete ale generalilor maghiari / document imprimat din 15 martie 1848 despre Revoluția din Pesta și 13 revoluționari printre care Petőfi Sándor (dosar 8); cutia nr. 27
81.	Ochelarii lui V. Birou cu etui din piele
82.	Aparat foto Praktica MTL 5, obiectiv Pentacon 1,8/50, cu etui, a inginerului Ionuț Birou
83.	Obiectiv Sicom 200 mm/3,5, anii 1970, cu etui negru imitație din piele, a inginerului Ionuț Birou
84.	Blitz Agfatrinic 135 a inginerului Ionuț Birou
85.	Braț bliz HAKUBA a inginerului Ionuț Birou
86.	Borsetă imitație de piele maro a inginerului Ionuț Birou
87.	Trepied DIA în cutie verde-negru a inginerului Ionuț Birou